

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун
хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ
АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТЭН
ТАХСАР

2002 с.ыл
БАЛАҢҢЫҢ
19 КҮНЭ
ЧЭППИЭР
№112 (8861)

ОЛОХТООХ САЛАЙЫНЫҢ

УСТААП БЫРАЙЫАҒЫН РЕФЕРЕНДУМҢА КИЛЛЭРЭРГЭ БЫҤААРДЫЛАР

Балаҥҥы ыйы 17 күнүгэр нэһиликтэртэн, улуус киинин тэрилтэлэртэн кэлбит конференция кыттылаахтара "Бэйэни салайыныыга киирингэ бэлэмнэни туһунан" уонна "Чурапчы улууна" муниципальнай тэриллии устаабын бырайыагы туһунан" боллуруостары көрдүлэр.

Бастагы боллуруоска информация улуус баһылыга И. Н. Аммосов оҥордо. Киин бэйэни салайыныы форматын быһытынан улууспутугар калын кэмгэ сикдэр үлэстэбиттэрин бэлэттэтэ. Бүтэриллии үлэтэ-хамнаһа сир-сир айы туһунан сатаан тэриминиттэр үчүгэйдик үлэстэпир, сорохтор үлэлэрэ мөлтөх. Билигин улуус үрдүнэн бэйэни салайыныыга киирингэ бэлэмнэни үлэтэ бара турар. Нэһиликтэргэ өйдөтүү үлэтэ хаһыатынан, телевиденинэн, сыһарылымбыт куратордарынан ытылар, устаап бырайыага

хаһыах, брошюра быһытынан бэлэттэнэн тарбанна. Нэһиликтэртэн, тэрилтэлэртэн дьүүлэхчилэр ытыллылар. Сайыныгы от үлэтин быһаарыах кэмэ буолан дьон-сэргэ сылдыһа, кыттыта абырҕар, эрэри, сүһүккөн, улуунан киирэр ордугун туһунан аталлар. Республика үрдүнэн бу боллуруоска улахан суолта барыллар, Правительствота С. В. Кырбасов салайааччылаах анал департамент тэриллинэ. Улуустары кытары күөсэ үлэстэпир.

Салгыы Иннокентий Николаевич улуус билингги экономикаһы баһыаннаатын билиһиннэрдэ. Тэҥ хаһаайыстыбатыгар сүрүн көрдөрүүлэр быһырыныгытаабыр үрдүктэр. Эти, үгүт сороһуолааһын быһааннара толоруллулар. Оттоһунга, бурдук хомууругар көрдөрүү эмиз куһаҥа суох. Ол эрэри сир оҥотуунан дьарыктаһыыга ситэтэ суох үлэстэбит. Промышленнай тэрилтэлэр оҥорон таһаарыылара аһары кыра, улуус уонсай ирээттигэр 5 бырыһыан эрэ аһар.

Түмүгэр баһылык референдумга активнайдык кыттан бэйэ санаатын биллэрэргэ, олох хаамытыттан, уонсай ытылар политикаһтан туора турбакка ыһыда.

Саха Республикатын Правительствотун Олохтоох салалталары кытары уонна олохтоох бэйэни салайыныыга департаментин старшай референс, билиги улуус куратора П. И. Амбросьева республика үрдүнэн

бэйэни салайыныыга киирингэ бэлэмнэни үлэлэр хаамытыларын билиһиннэрдэ.

— Балаҥҥы ыйы 29 күнүгэр Саха сирин 34 улуусун референдум ытыллыа. Боллуруос киини дьылбайытар улахан суолталааһын дьон-сэргэ өйдүүр, референдумга кыттан санааларын этэргэ быһаарынылаахтар. Нэһиликтэргэ, тэрилтэлэргэ сылдыһаан кэлсэтиһим түмүгэр нэһиликтэри Президент, Правительство ытар политикаһын өйдүүлэр, өйүүлэр эбит дьон санаага кэллим. Бэйэни салайыныыга киирингэ септөөх сокуоннар ылынылар, правовой-нормативнай база тэрилинэ. Төрүт сокуонмутугар, Конституциябытыгар, итиннэ аналлаах туһунан раздел киирэн турар. Сотору Ил Түмэни 2 улахан программа ылыллыа—тэҥ сирин сайдылыыгар уонна муниципальнай тэриллигэ государственнай өйбүл туһунан. Референдумунан бэйэни салайыныыга киирэр быһаарыныкхытына Ил Түмэн муниципальнай тэрилти баһылыгын, улуус Мунньаҥын депутаттарын быһаарып болдоһун быһаарыа.

Устаап бырайыагын туһунан боллуруоска информацияны улуус баһылыгын социальнай боллуруостарга солбуйааччы А. С. Иустинска оҥордо. Устаап бырайыагын оҥорууга от ыйы 8 күнүттэн 9 күнүгэр комиссия үлэстэтэ. Биир ый иһинэн оҥорон нэһиликтэргэ дьүүлүгэр таһаарылына. Нэһиликтэргэ сикд-

тар ытылланнар протоколлар киирибиттэр. Онно этиллибит санаалар устаабы оҥорууга учуоттамыттар.

Конференция кыттылаахтара устаап баһааннааларыгар өйдөмөт туһунанга ытыллылар биирдилэр. Элбэх боллуруос сир-бас билинг киирдэ. Маныаха улуустары сир комитетын председатели М. М. Лоскин өйдөмөт боллуруос-

наһы контуруоллуур органна тэрииниһигэр. Нэһилик территорията тыллыла суохтаах",—дэтэ.

Улуус дьаһалтатын экономикаһа отделын начальнигин эбэһиниһин толорооччу О. П. Монастырева устаап 48-с ыстатыйаны 6-с пункттар көнөрүүнү киллэрэргэ эттэ.

И. И. Яковлев (Мундаһайыттан) бэйэтин этиитигэр улуус баһылыгын

тары быһааран биирдэ.

Кэлсэһингэ бастаһын тил эһит Н. Н. Игнатьев (Болтоһоттон): "Бэйэни салайыныыга киирингэ аналлаах мунньах санааларытын этиитит, устаап оҥотуугар ону сороһун ылыммыттар. Бу форманан үлэстэһингэ киин нэһиликтэртэн киириэхтэ. Онно билигин киинлэр сүрүн үлэлэрин чуолкайдаан устаапка киллэриэх баар этэ. Нэһилик баһылыга быһаарданар ордук буолуос, оҥоро дьон-сэргэтин киингэр этиитинэһэ үрдүүбэ. Үлэни-хам-

быһаарыгар Чурапчыга 5 сир үлэстэбит эрэ киин кандидатуратын туруорарга дьон устаапка киллэриһитин сыһанан ахта, ити киин быһаарыны буоларын бэлэттэтэ.

Конференция кыттылаахтара устаабы киирибит этиитэри учуоттаан комиссия редакцияларыгар соруудаһан туран референдумга киллэрэргэ биер санаанан кулаастаһылар.

А.СЛЕПЦОВ

Хаартыскаларга:
П. И. Амбросьева. Мунньаһыт саалаа.

Ырааһырды декадата

КОМИССИЯ ТҮМҮКТЭРИ ТАҤААРДА

Балаҥҥы ыйы 2-12 күнүгэр улуус үрдүнэн ырааһырды декадата ытыллына. Декада анал комиссията бу нэдиэлэ мустан, түмүктэри таһаарда. Чурапчы сэлэһиниһин управлениетин начальнига М.Н.Савина декада барытын, айылба харыстабыл комитетын бэрэстэбиитэлэ П.П.Макаров күөллэр, үрөктөр кытылары ыраастаһыларын туһунан информацияларын уонна этиитэри истэн баран комиссия манныктары бэлэттэтэ.

Декада кэмгэр тэрилтэлэр уонна нэһиликтэргэ кыттылаах куһаҥа суох, сабалаһын үлэ баар. Түөлбэлэртэн ордук үчүгэйдик "Күөх түмүк" (Е.А. Поникова), "Эрилик" (Е.Ф. Захарова), "Западный" (Е.В. Константинова), "Куоһа" (Л.А. Пермякова) кыттыгыттарын бэлэтиир тобоостоох. Тэрилтэлэртэн

ордук тэрэһиннээхтик Маарыкчан ПО (Полов Е.П.) уонна балыһа коллектива (Г.Н.Алексеев) таһыстылар. Онтон мөлтөх өрүттэри кытта билиһиннэрдэх, "Чурапчы" ТХПК (А.Т.Ногосов), "Чурапчыстрой" (А.А.Иванов), ис дьыала отдела (А.В.Слепцов), физкультура уонна спорт институтта (Гуляев М.Д.) уонна майы таһастыыр комбинат (Г.Г.Монастырев) декада үлэтигэр кыттыспылар.

Комиссия хас да төгүл рейдэбэ сылдьан баран хаһаайыстыбаннай тэрилтэлэр ыраастаһар болдоһотурун алтынны ыйга дьэри уһатарга быһаарда. Олорор кварталларга септик оҥотуугун үөртэн көрөргө дьэ-уот коммунальнай хаһаайыстыбатын управлениета соруудаһанна. Сэлэһиниһэ иһинээги рыноктар, маһаһынар иһинилэригэр урнар уурулаллара надалааһын бэлэттэтилар,

манна контуруолу санэпиднадзор сүгүөбэ. Сэлэһиниһэ сыбаалкаларын балансаларын, тэрилтэлэр бөбү тобууларын чуолкайдаан, дуоһабар оҥостоллоругар быһаарылына. Айылба харыстабыл комитетыгар киирэр нолуктан улууска бырыһааннаан хаалларар боллуруоһу үөртэн көрүү сорууга ылылына уонна хас биридий тэрилтэ базатын уларытар ликвидационнай комиссия тэрийэн үлэстэн, сир комитетыгар сүктэрэргэ быһаарылар ылылынылар.

Төһө да декада түмүктэнэр, кыттыны ылыбатах тэрилтэлэр хаалбыт кылгас кэми баттаһан ырааһырды үлэлэрин ытыахтара уонна комиссия быһаарыылара олохо киириитигэр сэлэһиниһэ көмөлөһө буолуо дьон эрэнибит.

О. ЖИРКОВА.

Хааччыы эйгэтигэр

САҢА ӨҢӨНҮ КИЛЛЭРЭР

Билэргит курдук, "Инфоком" справочнай-информационнай киин тэрилтэн үлэстэбитэ сылан орто. Билигин сүрүн үлэбитинэн - цифровой фотоаппаратынан түһөрөн хаартыска араас көрүгүн бэлэттэһин буолар. Ону таһынан ыһырымылар, календардары оҥорон таһаарыт.

Дьон-сэргэ аныгы электроннай үлэ кэлбитинэн сибээстэн, киинлэр олохторугар буолан аһар хатыламат дьикти түгэнэрин видеоскаһаа устан, уура сылдьан көрөллөр. Хомойуох иһин, ханнык баҕарар видеоскаһаа уон сылан ордук барбат, көстөр хаачыстыбата мөлтүүр.

Итини барытын ырытан көрөн баран, эһиксэ саҥа көрүг өгөнү сотору киллэрбитин иһитиннэрибит: видеоскаһааҥ компьютер нөһүгө цифровой ньымаһан компакт-дискка уһулан биэриэхтэ. Компакт дискэ

бэйэбит алдыаппаһытына сүүстэн таһа сыл барыан сөп. Көстөр хаачыстыбата ол тухары кыратык даһаны мөлтөөбөт. Эһиги олохторуг, сиктэригит, хос сиктэригит эһигини хайдах бааргытынан, хаһан баҕарар көрүөхтэрин сөп. Компакт дискэ чап-чараас, кыра көмөһүрүк (диаметра 10 см), хас биридигэ уура сылдьарга дьобус, дьэ-кир, пластмасс хаһаах.

Бу дискэни компьютер нөһүгө көрөбүт. Билигин компьютер ыал айы баар буолан эрэр, моделлара түп-сан иһэллэр. Олох сайдан бардаһына сотору кэминэн DVD форматка суруйан биэрэр буолуохтэ. Ити формат быдан ордук хаачыстыбалаах киинэни көрдөрөр.

Ону таһынан, билиги киинмит көнөрү перезапись буолбаха эһиги устубут киинэтиги хайдах баҕарар таһыкытынан уларытан, быһан-сарбыһан, эбэтэр эһии киллэһэн киинэ оҥорон

биирдэ. Биирбит кассетаһытын түгүн даһаны уларыппакка эһиксэ төннөрөр.

Билэригит курдук, ханнык баҕарар саҥа технология оборудованиета сыаната сүрдээх ырааһан буолар, киинэ оҥотуллар үлэтэ элбэх бириэмэни ирдийр. Онно ити өгө сыаната кырата суох буолуо дьон эрдэттэн сэрэтэбит. Ол эрэри компакт дискэ нөһүгө бэйэбитин хайдах бааргытынан көрдөхтүнэ, харчытынан барабыһытын кэмсиниэхтэ суоҕа дии саныыбыт.

Итини барытын кэлсэһин туран, бу өгөнөн туһунан баҕарар дьонтон эрдэттэн сайаапкалары күөтэбит. Бэйэбит мөһүбүнүгүн, олох-хутун-дьаһаһытын кэнээсэки көлүөнэлэригит көрө сылдьахтарын баҕарар буоллаһытына "Инфоком" справочнай-информационнай киин саҥа өгөтүгүн туһаныт. Билсэр тел.: 42-000.

"Инфоком" СИК.

Евдокия ЗАХАРОВА,
Чурапчы с/а. 010170050.

История киши аймак сайдыгын балистмир элбэх кэрэ- бализ түгэннэри би- лэр. Быйыл Россия ис дьыалаба Министерствота тэриллибитэ 200, Чурапчы улуунун ис дьыалаба отдела тэриллиэн үлэтин сабалаабыта 80 сылларын балисти- иллэр. Билигин бу үбүлүйдөрүнэн араас дьаһаллар, тэрэһиннээх операциялар ытылла тураллар.

БАСТЫНҮПЭННТЭРБИТИНЭН КИЭН ТУТТАБЫТ

Россия ис дьыалаба бастагы министринэн 1802-1823 сылларга В.П.Кочубей үлэлээбитэ. Ини кэнииттэн барыта 61 министр үлэлээн ааста. Чурапчы улуунун ис дьыалаба отдела Россия уонна республика архистарыгар дааннай- тар суохтарынан, ханнык күнгэ тэриллибит ча- хыта биллибэт. Чурапчы оройуонун ис дьыалаба бародной комиссариатын бастагы начальнигынан 1929-1939 сылларга милиция полковнига П.Н.Черемисин үлэлээбитэ. Онтон В.М.Ермола- ев, А.Д.Захаров, И.В.Аммосов, И.И.Попов, К.Х.Аржаков, А.И.Слепцов, С.Е.Сергеев, Я.А.Пав- лов, И.И.Эверстов, В.В.Аржаков, Г.Г.Алексеев үлэлээн- хамсаан аастытара. 1999 сылтан отдел билигин начальнигынан РФ ИДМ Академиятын сытускайга, милиция подполковнига К.К.Нау- тров үлэли сылдьар.

Билигин отдел барыта 83 сотрудниктаах, он- тон 30- та офицерскай састаап. 19 киши үрдүк, 3 киши юридическай үөрэхтээхтэр. Далинай Востоктаагы юридическай институт Дьокускай- даагы филиалыгар 6 сотрудниктаах үөрэнэ сылдьаллар. 2 киши быйыл туттарсан киридилэр. 9 сотрудник араас гражданскай үрдүк үөрэх кыһаларыгар үөрэннэлэр.

Бу үөрүүлэх үбүлүйдүнэн улууска эрэ буол- бакка республикага эмиз барээдэги көрүтэ үлэ- дэһэн кэлбит отдел бастыг сотрудниктарын, ве- теран үлэһиттэрин ахтан аһарыктыгын баарда- быт. Россия ИДМ туйгуна, "ИДМ энкилэ суох сулуспатын иһин" медалы ылар чыскаа тиксийит В.В.Аржаков күрдүк наставнигытын умубап- ыт. Билиги киши билигитинан сэмэйин, ди- ригт профессиональнай билиилэрин, кыһамы- ылаах, барээдэктээх сайыааччы буоларын сыа- налыбыт. Виктор Викторович билигин сыл ах- сын ытыллар, үтүө үтүсэ кубулуйбут иһин энгэр улуустар отделларын үлэһиттэрин спартакиада- ларын сабалааччылартан биридэстэрэ буолар. Киши үлэлиир кэмигэр билиилээх специалистары иитэн таһаарга үтүс сыратын бизирбит В.В.Ар- жаков интиллээхчирэ билигин отдел бас- көс үлэһиттэрэ буолан оһороллор, бэйэлэрин дьыа- лаларыгар үтүс ситиһиннэрээхтэр.

КИШИ УОННА СОКУОН

ХАБЫАТ АНАЛ ТАБААРЫТА

Милиция туйгуна, "ИДМ энкилэ суох сулу- спатын иһин" медалы милиция подполковнига Н.Н.Атласов күн бүгүнгөсүнүгэ диэри тэллит агарын кубулулаах үлэлиир- хамсыа сылдьар. Бэрээдэки наставник, маннайгы кылаастаах спе- циалист эдэр келүөнэ сотрудниктары иһингэ эмиз сүткэн кылааты киллэристе.

РФ милициятын туйгуна, "ИДМ энкилэ суох сулуспатын иһин" медалы хаһайына, милиция подполковнига М.М.Макаров 30- тан тааза сый быраабы көмүскээһингэ, буруйу утары ок- сулуга туйгунук үлэлээтэ. Отдел силиэстийэли- ир бөлөгүн начальнига, үрдүк юридическай үөрэхтээх специалист, РФ ИДМ үтүлээх үлэһитэ, милиция подполковнига К.Е.Платонов ис дьыалаба эмиз үтүс сылларга үтүө суобастаах- тык үлэлээн кэлэ.

Отдел үлэһитэр- хамнаһыгар туспа сулу- иһи хаалларбыт үлэһиттэрбитинан билигин Чу- рапчы улуунун адвокатынан үлэлиир С.П.Око- нешников, тапта улуунун Федеральная Оутун председателин В.Г.Драгунов, милиция майора С.С.Егоров, спортивная комментатор В.Ф.По- селысайы, милиция капитана Д.А.Кирилкины, айылга харыстабылын комитетын инспектора,

милиция старшай лейтенантин Н.П.Ипатыевы, милиция капитанын Н.П.Сергеевы, милиция старшай лейтенантин Е.Ф.Гоголевы, пенсионнай сулуспа үлэһитин, милиция старшай прапорщи- гын Д.А.Назаровы, старшина А.А.Дюдорсовы, от- делга эр сылларга бухгалтерынан үлэлээбит, ми- лиция прапорщицын Л.Д.Макарованы, милиция старшинатын Н.И.Коржовы о.д.а. ааттыбыт.

Күннэри- түгүннэри сокуону кытта сөһөспөт, чыһинэй үлэһэн оһорон баарбат дыону кытта үлэ салынар. Сорох ардыгар тус бэйэ оһорор кутталаах быһыыга- майгыга да түбэстэлэр, милиция сотрудниктара дыон- сэргэ туһугар үлэ- лиир сылларын- соруктарын умнубаттар.

Бу буолары турар үөрүүлэх үбүлүйдөрүнэн барыгын аһардалаан туран, инникитин да сө- рөхтүнэн сүтэрбээкэ, күөкүтүн- кыдыктын ха- рыстаабакка дойду үрдүнэн ил- эйэ, уоскулап олох буоларыгар, үлэһиттэргэ баарабыт.

Семен АРТЕМЬЕВ,
Чурапчытаагы ис дьыала отделын кэдрэ та- лымга уонна иитэр үлэсэ начальнига, милиция майора.

Дьон-сэргэ эрэнэр киһитэ

Чурапчытаагы ис дьыала отделыгар бэйэлэрин идэлэ- рин толору байылаабыт, эдэр савстарын милиция ыракан үлэтигэр анаабыт, дьон- сэргэ ытыктабылын үлэлиир- хамсыа сылдьар дьоммут эл- бэктэр. Биир оннук киһинэн мин "отдел сиэркилэтинэн" буолбут дьуһуурунай чаас тар- бааха баттанар үлэһитин, ми- лиция майорун А.И.Эверстова ааттыбын.

Андрей Ильич бэйэтэ Кэ- бээйи улууттан төрүттээх. Чурапчы сириг-уотун булан олохсуйбута 20- чэ сыл буо- ла. Ис дьыала органыгар үлэ- тин 1981 сылтан рядовой ми- лиционерынан сабалаабыта. Ысыбыт дьыалагын тигээр тиздэр мөккүөрдээх, при- щипиальнай, үлэтигэр үрдүк эппиэтинэстээхтик сыһыан- наһар буолан сотрудник быһыытынан түргэнник үүммүтэ, милиция офицера буолбута. 1990-1997 сылларга старшай участкай инспекто- рынан улуус киинигэр үлэлээ- битэ. Ити сылларга 7 тыһ. нэһилиэнньэлээх сиргэ сорохтох штат көрүлүрэ. Үлэ- лээбит сылларыгар төһөлөөх үтүс киши кыһалатын быһаар- сыбыта, бүдүрүйбүккэ

көмөлөспүтэ буолуой? Учууска турар хас биирдий киһитигэр ис сүрэгиттэн ыалдьара, кэнилэр кыһалбаларын кыһалга оһосторо.

Мин биир түгүнн оһус үчүгэйдик өйдөөн хаалбыл- пын: бастаан милиция үлэтин кытта алтыһарбар биир күн оһыттаах участкайга Андрей Ильичкэ сыһарбытара. Ол күн минигин көмөбө ылбыл- тан туһанан, үлэтин үмүрүтэ охсоору буолуо, иһин бас ыалын үксүн кэрийтэрбитэ. Ыалга кирийдэһинэ үрдүнэн көрбөккө, наһыллык, ыксаа- бакка кэлсэтиһэрэ, бары бол- лууоска барытыгар орооһоро. Ол сыл учуокка ту- рар оһото Потапов Ганя Кы- ыга үөрэнэ барбыт этэ. Дьэ, ол Ганя кэлээтээх, каникула сабалаан эрэр дьон Сивцев- тэргэ кирибиппит. Дьылээх- тэр участкайдарын үчүгэйдик биллэлэрин, киһиттэн тартыналларын тутта балиста- абитим. Ганя үөрээр ситис- лит этэ, таабылын көрдөрбүтүгэр Андрей Ильич киһилэртэн ордук үөрбүтэ. Токтоло суох: "Маладьыас! Итинник буолуктаах", - да- талээбитэ. Биир интэриэһир- гээбитим дьон: Ганя участко-

А.И.Эверстов быйыл 50 сааһын тоһоточу туолла. Онно даһатан, сэлэинньэтин туһугар энкилэ суох үлэлээ- бит бастыг үлэһит киһиэхэ, маннайгы кылаастаах ми- лиционерга "Сэлэинньэ Бочуот- таах гражданина" ааты иһэр- дилэр. Билиги, бииргэ үлэли- ир биир идэлээхтэрэ, аға са- астаах табаарыштык үлэсэ си- тилиһиттэн тэңгэ үөрэбит уонна астынабыт.

Галина БАИШЕВА,
отдел штабын началь- ница, милиция майора.
Хаартыскаа: милиция майора А.И.Эверстов.

УОРУУНУ УТАРЫ СОРУНУУЛААХТЫК

Ис дьыала отделын кри- минальнай милицията уонна силиэстийэлиир бөлөгө улуус олохтоохторугар, тэрилтэлэр сайыааччыларга аһаан хо- лубунай буруй тахсытын сэ- рэтэн быһарар.

Бу дьыл от ыйынаагы түмүгүнэн улуус үрдүнэн 78 хоһобунай дьыала көбүлүлүнэ, онтон 27-тэ уоруу буолар. Уоруу иһин да көрбөтүөн, дьылээхтэр су- охтарынан, тэрилтэлэр уонна маһаһынар харабыла, сиг- нализацията, техническай бөөдөгүтүлэрэ суоруман эбэт- р мөлөһүөн туһанан, иһсэ- ымсыа санааттан оһобуллар. Бу таһаарылы- быт 27 уорууттан 11-рэ маһаһынарга уонна ыска- лааһтарга, 5 буруй квартира- ларга уонна чааһынай дьыа- лэргэ буоллурар. Ордук сайынгы кэмгэ дьон дьыла- рын көрүтэ суох хаалларан баралларытан, уоруу буолу- тутун хойутаан биллэрэллэриг- тэн буруйдаагы булууга элбэх эрэйд, ыраахаттары көрөбүт. Тэрилтэлэр, маһаһынар хара- была суохартытан, эбэтэр үлэлэргэргэ эппиэтинээ суох- туту сыһааннаһар үлэһиттээх- тэриттэн уоруулар тахсаллар. Онно хас биирдий киши, тэ- рилтэ сайыааччыта бэйэтин бас билиитин харыстыыр, көмүскүүр микрөлэри ыһы- ахтаах. Уорууах энкил дьыа- лэһиттэр, үлэлиир сирги- тигэр, чутас дьонтуһугар сэрэтинтэ суох, хаһан баһарар кэлээн сабын ойдуохтун на- ада. Манньк дьыалаһарга бу-

руйдаах булуллан эппиэксэ тардылларыгар, таһаарыт хоромньутун эмсэһэлээннээх- тэ төлүүрүгэр нэһилиэнньэ көмөтө суох туох да кыһтар- бат.

Билигин уоруулар үксүн арыгы иһэн, итирэк туруктаах сылдьан ситиһиллаллар. Уору- ыахтар уорбут малларын эһи- чки сыанага тутатына аһы- лыы сатыллар. Уоруллубут мал- сал хайа баһарар ыалга кэлээн сөп. Кистэл буолбатах, сыанааах малы сыана аһарыгар эбэтэр арыгыга аһылаабыт дьон кэлэн эг- тэхтэринэ үөрүүнэн ылабыт. Элбэх сылар туһуры буруй- даах хэстүбээкэ, малларын уордараан, ноһоһоко тэбүлү- бит дьонноор арыһаа суоктар. Итини барытын милиция үлэ- тэ мөлөһөр оһиһоһоһо, бэйэбит иһсэстэрбитин эмиз билиһинэх тустаахпыт.

Хамсэ суоһа, оһорор усу- луобулабыт ыраакана бары- бытыгар дьылар, ол гынан ба- ран бэйэ- бэйэһитигэр көмө- лөспөтөхтүлүнэ, кутталаах, ноһоһоһоко дьыаһылар соро- тэр үлэни ыһылаахтыгына бэйэбит испиттэн уоруйах- тар элбик туруотара. Онно, биир дойдубулаһарбыт, тах- сыбыт буруй, уоруу туһунан сураһы, биллэримин иһиттэ- хитинэ улуустаагы ис дьыала отделыгар 41-340, 41-489, 41-764 телефоннэринан тиз- дэхтэрэ дьон эрэһэбит.

Криминальнай милиция уонна силиэстийэлиир бөлөх үлэһиттэрэ.

Түбүктээх үлэ түгэниттэн.

Уважаемые участники дорожного движения!

В целях своевременного реагирования на правонарушения действия сотрудников ГИБДД (нарушения законодательства, факты вменяемости и т.п.) вы можете обратиться с информацией по телефону 41-340 (телефон диспетчера, автоответчик) или письменно по адресу: с. Чурапча, ул. Октябрьская, 20.

Руководство отдела.

ОБО БУРУЙУ ОҢОРУУТА ТУОХТАН ТАХСАРЫЙ?

Чурапчы улуутугар соку- оннай савстарын туола илик оһолор бөлөһүнэн буруйу оһорууларга 8 ый түмүгүнэн 3-төн 5-кэ диэри улаатта, ол эбэтэр 66,7 быһыйыан буолла. Чинчийэн көрүү түмүгэр хо- лубунай буруйдар 16-17 саас- таах оһоһоһага үөрэнэр оһоло- рунан оһобуллубуттар. 2001 сылга арыгылааһын 78 эбит, быйыл 103, кыра күлүгээн- нээһин аһыт сылга 14 эбит буоллаһына быйыл 30. Былы- рын 46 төрөллүт мизрээ тардыллыбыт, быйыл 59. Ула- хан дьон оһолору арыгылаа- ыларын 6 түбэлтэте быһыры- ын тахсыбыт буоллаһына бый- ыл 8 манньк түбэлтэ регис- трацияланна.

Оһолор буруйу оһоруула- ра тобо, туохтан тахсарый? Иһиктэ биризмэлэрин сөптөөхтүк атаарбаттарытан.

Улууслут киһинигэр оһолорго аналлаах сыһыналар, оһону сөптөөхтүк, интэриэһинэн ха- бан дьарыктыыр киһин суох. Курутуоктар, секциялар оһу- олаларга эрэ бааллар, онно даһаны сылдьар эрэ обо сылдьар. Онтон атын оһолор кини бараллары? Улуус ки- һинигэр биир театр, биир спорт- зал эрэ бааллар. Театрга туох эһит мэрорпняһаа барыта оһуола оһото буолар. Олох сайдыһынан обо биллээн - көрүүн баһарар. Онтон билиги оһолорбут барар, сылдьар, иһиктэ кэһиэрин сөптөөхтүк атаарар сирдэрэ суох буолан, театрға улахан дьонго ана- лаах дьаһалларга сыһыаллар эбэтэр арыгылы, буруйу оһоро бараллар.

Хоһобунай буруйдары үксүн кыһамат дьыа кэргэн эбэтэр

төрөллүттэрдээх, сороһор аһардаас иһэлээх- аралаах оһолор оһороллор. Аһыыр ас- тара, танһар таһастара, хоһор сирдэрэ суох буолбут оһолор аһаары- сизри буруйдары оһорууларга элбэх. Манньк оһолору, төрөллүттэри кытта дьыа кэргэн киһиэ про- граммалаахтык, системалаах- тык үлэлээн иһэн дьыа бол- лурубуттан иһэн, үлэлиир усу- луобунаа суоһуттан улахан мэлэһидэри көрсөн, үлэтин тохтоһон турар.

Аһын ыһылаах улууту ыһан көрдөһө: хоһобур, Майага улуустаагы Обо уонна дьыа кэргэн киһиэ толору хаачы- лылаах дьыага үлэлээбитэ үтүс сыла буолла. Киһи иһинан араас курутуоктар үлэ- лиһилэр. 30 миһэстээххэ при- юктаах, танһа тигэр сыһаах, сүбэ- ама ыларга психолог, соһиолог үлэлэлэр туспа анал

хостордоһтор. Бу киһи уһу- сайа 16 үлэһиттээх. Майага савстарынан арааһан, иһиктэ биризмэлэрин атаарар хас да сыһыналар киһинээхтэр. Билиги улууслутугар эмиз манньк киһинэри төһө баһарар аһан үлэлэтэр баһалаах специалистардаах- пыт. Үлэһиттэн өйөбүл- көмө суох буолан оһону дьыа кэргэ- ни кытта ыһылаах ситимнээн былааннаахтык үлэлиир усу- луобулабыт суох. Өскөтүн оро иһиктэ биризмэтин атаарар сырдык, ыраас, киһи- куос сирдээххит эбитэ буоллар, Обо буруйу оһоруута лаһпа аһыһа этэ дьон санымыт.

Вероника ИВАНОВА,
савстарын сислэ илик оһолор старшай инспектора, старшай лейтенант.

Автор суругтар этиллээр санаа
редакциял позиянтыгар мэлдын сө
түбэлэр буолбатах. Суругка ыйыаллар
тахчылар кырдымгатаахтарыгар
эпистинаһи автор тус бэйэтэ сүгэр.